

Válság- vagy változásmenedzsment?

58. Közgazdász-vándorgyűlés

Domokos László

az Állami Számvevőszék elnöke

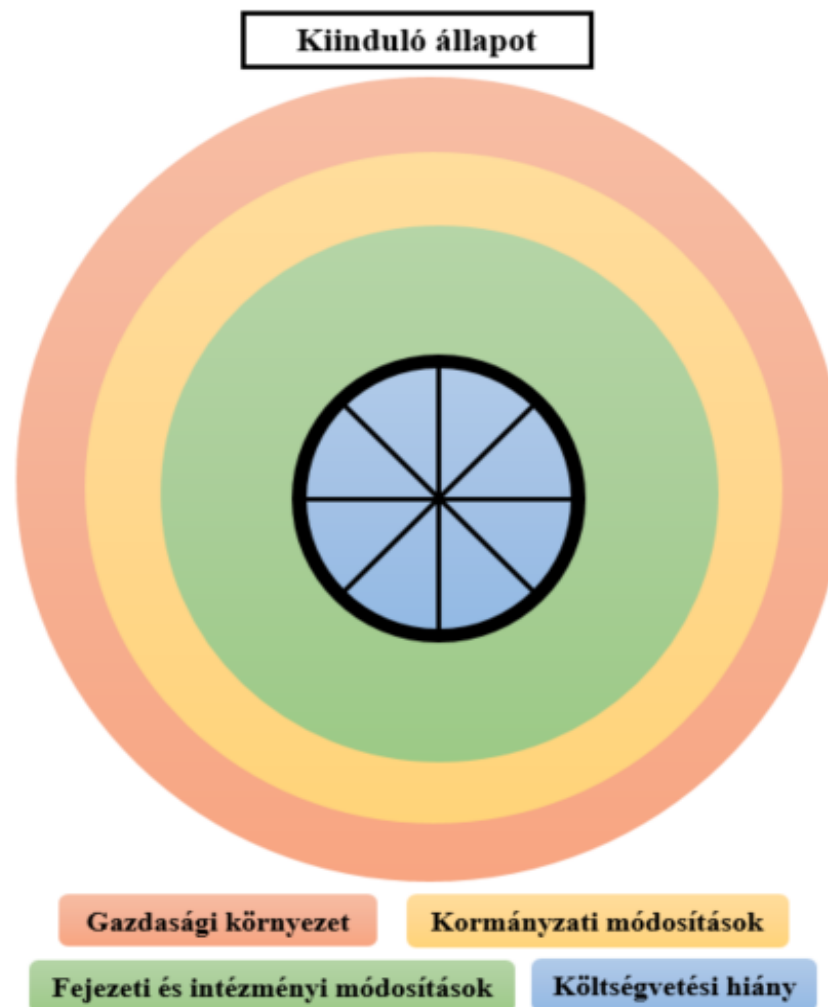
Budapest, 2020. szeptember 24.

Az Állami Számvevőszék „150 éve a közpénzek őre”

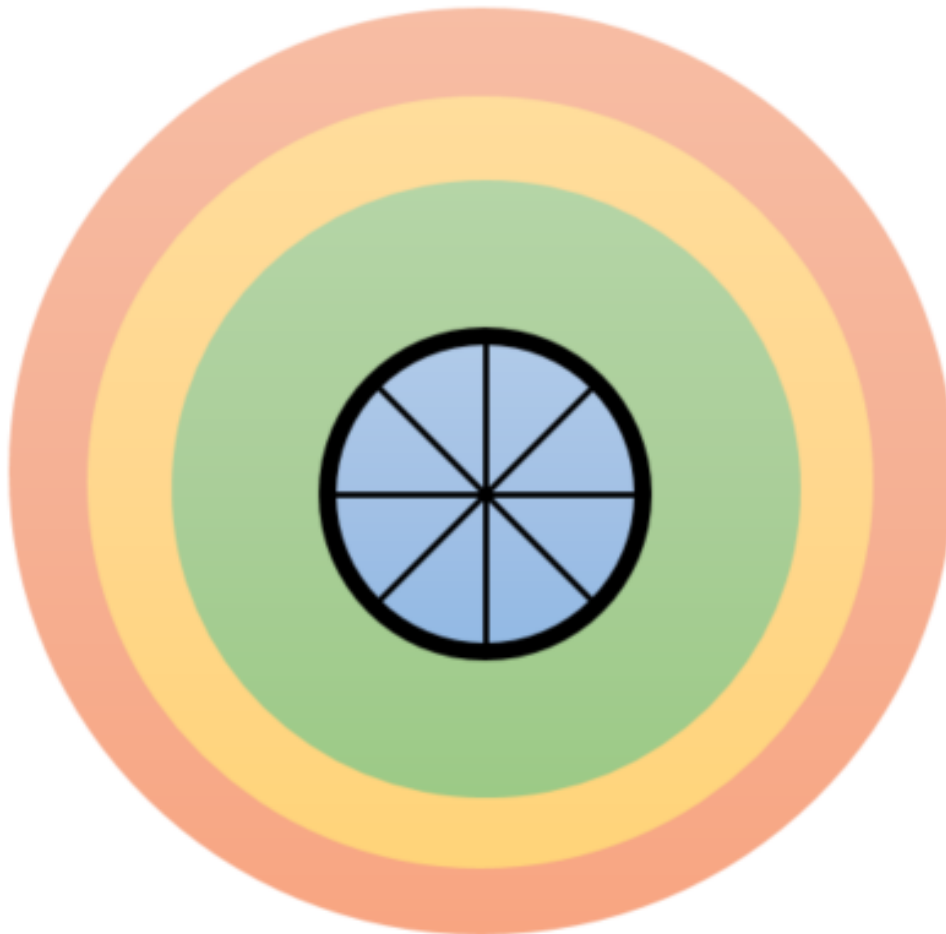
- „Nem fér ahhoz kétség, hogy a **pénzügyi globalizáció növeli a fertőzések veszélyét.**”
(Lámfalussy Sándor)
- A globális piacgazdaságban nagy a fertőzések veszélye konkrét és átvitt értelemben is, és az ezekkel szembeni ellenálló-képesség egyik legfontosabb pillére a **szilárd közpénzügyi rendszer.**
- **Reziliencia:** rugalmas ellenálló-képesség
- Az Európai Unió által létrehozni szándékozott alap megnevezése is „**Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz**”

A költségvetés rezilienciája

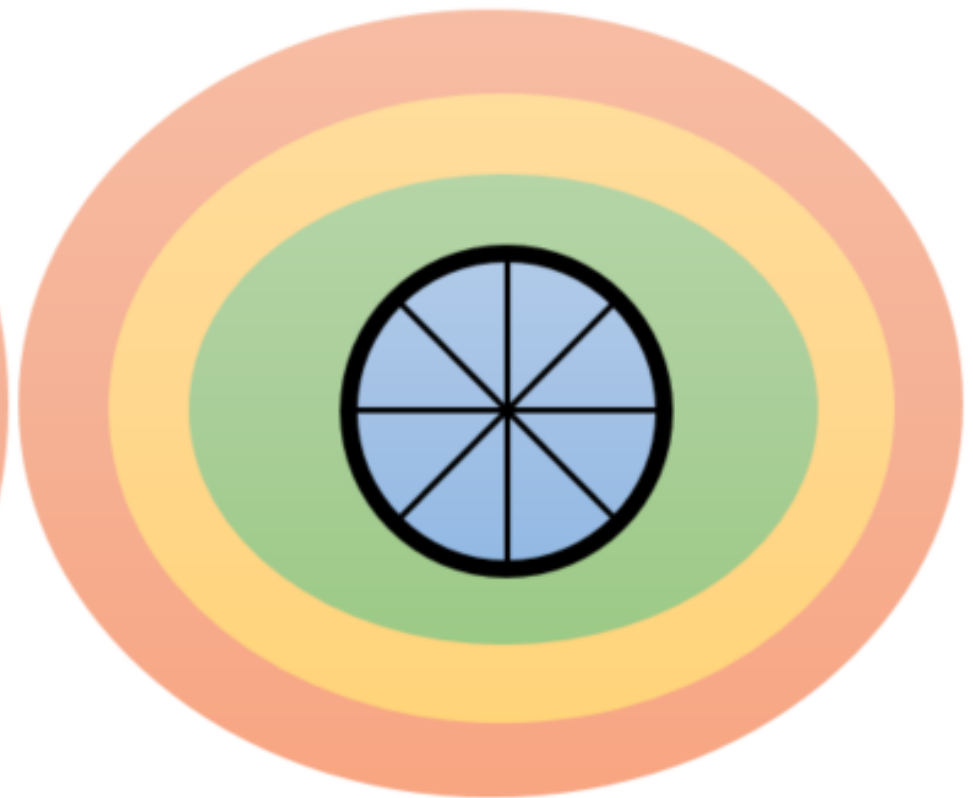
A költségvetés végrehajtása során rugalmas alkalmazkodás az évközi változásokhoz, betartva az államadósság-szabályt, és megvédve a költségvetés alapvető céljait.

Kiinduló állapot

Változáshoz alkalmazkodó állapot

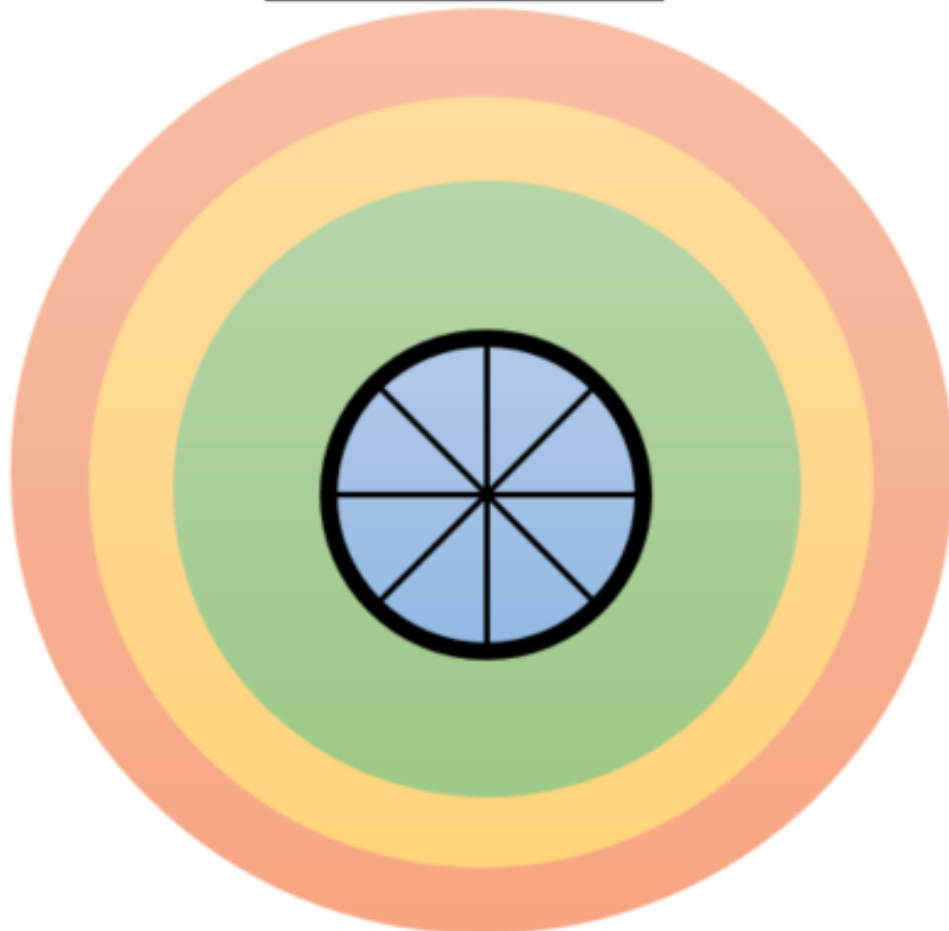
Gazdasági környezet

Kormányzati módosítások

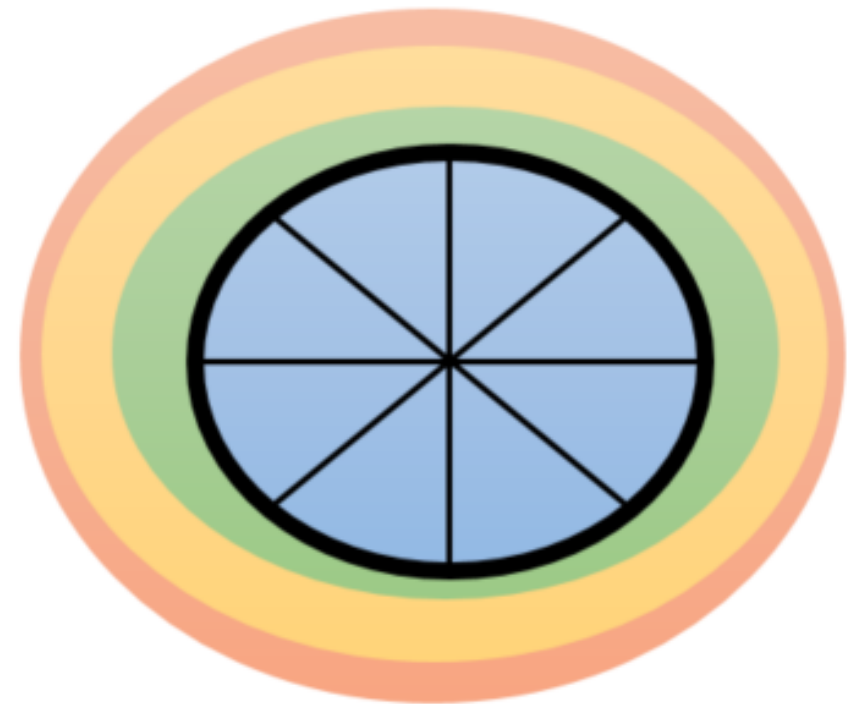
Fejezeti és intézményi módosítások

Költségvetési hiány

Kiinduló állapot

Súlyos visszaesést tompító állapot

Gazdasági környezet

Kormányzati módosítások

Fejzeti és intézményi módosítások

Költségvetési hiány

- A 2008-ban kirobbant globális pénzügyi válság legfontosabb tapasztalata: azok az országok tudtak gyorsabban és kevesebb veszteséggel kikerülni a válságból, amelyek azt megelőzően **egyensúlyhoz közeli költségvetési politikát** folytattak és **államadósságuk finanszírozása stabil lábakon állt.**
- **Magyarország** – az Európai Unióban egyedülálló módon – **kilenc éven keresztül évről-évre mérsékelte a GDP arányos államadósságát.**
- Magyarországot **sokkal jobb állapotban érte** a járvány okozta **gazdasági sokk**, mint a 2008-ban kirobbant globális pénzügyi válság. Kiemelendő pontok:
  - lényegesen alacsonyabb adósságráta,
  - tartósan a maastrichti kritériumokon belüli mutatók,
  - magasabb foglalkoztatási ráta,
  - EU-s pénzek magyar előfinanszírozottsága.

A minőség kihívása

- A **pillanat problémáira koncentráló költségvetési költségek** nem növeli a gazdaság rugalmas alkalmazkodó képességét, hanem csak egy fiskális léggömböt fúj fel, amelyből előbb-utóbb elszivárog a levegő – feltéve, hogy hamarabb nem pukkan ki – , és ott marad egy beszűkült gazdaság és egy fenntarthatatlan költségvetés.
- Azokat a **költségvetési többletkiadásokat** kell preferálni, amelyek **befektetésnek** tekinthetők, és már a közeljövőben hozzájárulnak a gazdaság helyreállításához, illetve növekedéséhez. Ilyen például:
  - materiális eszközök bővítése,
  - humán minőség javítása,
  - rugalmas védekezés biztosítása a hazai társadalom és gazdaság számára.

- Nem egyszerűen a járvány okozta válságot kell kezelni, hanem a **járvány által felgyorsított változásokat kell jól menedzselni.**
- **A járvány után – kicsit vagy nagyon – minden másképpen lesz.**
- A járvány gazdasági hatásainak kezelése során **prioritást** kell biztosítani azoknak az **intézkedéseknek**, amelyek a járvány által felgyorsított átalakulás során **versenyképességet biztosítanak** a magyar emberek és a magyar vállalkozások számára.
- A **javaslatok mérlegeléskor prioritási sorrendet** kell felállítani, hiszen a meglévő tartalékok és a szigorú költségvetési korlátok feloldása ellenére a **központi költségvetés mozgásterére korlátozott.**

- Azon javaslatok megvalósításának célszerű prioritást adni, amelynek **kettős hatása** van:
  - **segítik** a járvány okozta **nehézségek enyhítését**,
  - egyúttal **hozzájárulnak** ahhoz, hogy a járvány utáni fellendülés során a magyar állami és üzleti szféra **versenyképesebb** legyen, és **fenntartható** módon működjön.
- Arra célszerű törekedni, hogy az egyes intézkedéseknek **több kedvező, egymást erősítő hatása** legyen. Az egyes intézkedéseket komplex szemléletben úgy kell megtervezni és megvalósítani, hogy **szinergiájuk maximális** legyen.
- Ezt úgy lehet elérni, ha a kormányzat felállít egy **kritériumrendszert**, és azoknak a javaslatoknak a kidolgozását rendeli el, amelyek ennek a kritériumrendszernek a leginkább megfelelnek.
- Az ÁSZ szándékosan a „**befektetés**” szót használta, annak a törekvésnek a célszerűségét hangsúlyozva, hogy az **intézkedések** – széles értelemben véve – **megtérülő befektetések** legyenek.

Az intézkedés (befektetés) preferált céljainak kritériumai

1. A **humán erőforrás képzettség** hiányosságainak megszüntetése, a **foglalkoztatás** rugalmasságának javítása.
2. Környezetkímélő **technológia** bevezetése, illetve az **energia- és anyagfelhasználás** csökkentése.
3. A **digitalizáció** vívmányainak széleskörű elterjesztése, bevezetése állami és/vagy üzleti területen. Ideértve az ezt elősegítő képzést, továbbképzést, szabályozási és jogalkotási kezdeményezést is.
4. A gazdasági és az állami szereplők tevékenységeinek **hatékonyságát, termelékenységét jelentősen javító fejlesztések.**
  - munkafolyamat-felülvizsgálat, gépesítés és technológia-fejlesztés a nagy hozzáadott értékű területeken, és különösen a nagy létszámot foglalkoztató betanított munkát igénylő, rutinszerű műveletekből felépülő **tevékenységek** területén
5. A **kritikus infrastruktúra** fejlesztése, nemzeti irányításának erősítése.

Az intézkedés (befektetés) szinergiájára vonatkozó kritériumok

1. Az intézkedés fenntartható módon hozzájárul az **adóegyszerűsítéshez**, a gazdaság **kifehértéséhez**, az állami működés **integritásának** erősítéséhez.
2. Az intézkedés javítja az államnak az **igazgatási hatékonyságát**.
3. Az intézkedés felgyorsítja a **közzolgáltatások célszerű, hatékony és gazdaságos működését** célzó változtatásokat (például a méretgazdaságosság térnyerése).
4. Az intézkedés **visszaszorítja** az állam **kevésbé indokolt**, esetenként **pazarló kapacitását** (vagyon és létszám, esetleg támogatás felszabadítása).
5. Az intézkedés **ösztönzi** és/vagy **elismeri** az állampolgárok **kockázatkezelő, megelőzés orientált és tervezés alapú gondolkodását**, öngondoskodását.

- A versenyképességet sokan technológiai vagy beruházási kérdésként kezelik. Holott a **versenyképesség legfontosabb tényezője az ember**. Mondhatnánk, hogy az emberi **tudás**. Ezzel legalább azonos fontosságú a **személyes motiváltság**.
- Az állami bevételek csökkenését látva a **válságmenedzser adót emel**, a **változásmenedzserment** szemléletből viszont az **adók célzott csökkentése** következik.
- A jelenlegi gazdasági helyzet indokoltá teszi a **személyi jövedelemadó további jelentősebb csökkentését**.

- **Növeljük a lakosság által felhasználható jövedelmet, de a teljesítményhez kötöten, így teremtve **motivációt** a még **nagyobb teljesítményre**.**
- Egy nehéz helyzetből egy országot **csak a teljesítmény emelhet ki**.
- A közpénzek odaítélésénél és elköltésénél egyaránt érvényesüljenek az Alaptörvényben meghatározott – és veszélyhelyzet idején is érvényes – alapelvek: a **törvényesség**, a **célszerűség**, az **eredményesség** és az **átláthatóság**.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

www.asz.hu

www.aszportal.hu